

Список використаних джерел

1. Божко°Л.°Н., Полякова°Г.°А. Методика викладання образотворчого мистецтва в школі. 5-7 кл. К. : Скорпіон, 2004.
2. Масол°Л.°М. Нова українська школа : методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 3-4 класах на засадах компетентнісного підходу / навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2020.
3. Масол°Л. Впровадження нових програм з мистецтва та художньої культури // *Мистецтво та освіта*. 2001. №3.
4. Пометун °О.°І. Інтерактивні технології навчання / О.°І.°Пометун, Л.°В.°Пироженко. К. : А.С.К., 2004.
5. Пометун°О.°І., Пироженко°Л.°В. Сучасний урок : інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник. Київ : А.С.К., 2004.
6. Сацик°О.°С. Використання інтерактивних методів на уроках образотворчого мистецтва ЗОШ І-ІІІ°ст. : методичні рекомендації. Маяки, 2017.

Соловей Антоніна,
викладачка Полтавської дитячої
музичної школи №2
ім. В. Шаповаленка (м. Полтава)

ОСНОВНІ АСПЕКТИ РОБОТИ КЕРІВНИКА ДИТЯЧОГО ОРКЕСТРУ

***Анотація.** У статті висвітлюються форми і методи професійної діяльності, якими послуговується керівник дитячого оркестру баяністів та акордеоністів в своїй роботі.*

***Ключові слова:** оркестр, керівник дитячого оркестру, психологічні аспекти, професійні компетентності.*

***Постановка проблеми.** Колективне музикування, а саме гра в дитячому оркестрі, є неодмінною складовою становлення музиканта інструменталіста. Активна участь в спільному музикуванні вчить дітей відчувати один одного, згуртовує колектив, виховує почуття відповідальності, допомагає подолати невпевненість у собі, і в той же час, у*

процесі виконання, яскраво розкриваються індивідуальні якості дитини. Маючи професійні знання, керівник дитячого оркестру, насамперед, повинен бути педагогом і володіти комплексними педагогічними прийомами для успішної роботи з дітьми.

Виклад основного матеріалу. Завдання, яке повинен ставити перед собою керівник дитячого музичного колективу, має декілька складових. Це, насамперед, виховувати художній смак та сценічну культуру дитини, залучати до кращих зразків української та світової музики, концертної діяльності, розвивати музичні здібності та виконавські навички, сприяти формуванню естетичного смаку. Не менш важливим є, також, і формування загальних людських якостей, а саме: виховувати повагу, навички командної роботи, здатність до співпраці і відповідальності за кінцевий результат.

Скрипалька та викладачка Львівського дитячого оркестру Марія Стогріна змогла стисло сформулювати найголовніше завдання керівника в роботі з дитячим музичним колективом: «Важливо, що на першому місці у нас не кількість вивчених нот, а ментальна складова. Маючи знання, як навчити дітей грати в оркестрі, я працюю над тим, щоб вони почувалися максимально комфортно, захищено, не боялися помилитись. Щоб відчували всю красу спільного музикування і взаємопідтримки». Участь дітей в оркестрі повною мірою сприяє збагаченню їхнього світогляду.

Репартур оркестру має бути високохудожнім і в той же час, доступним для виконання. Працюючи з оркестром, необхідно використовувати всі форми проведення занять, а саме: індивідуальну, групову, колективну. Труднощі виникають через те, що учасники оркестру різні за вікомі мають різну ступінь підготовки. Керівнику слід враховувати виконавські можливості кожного.

Колективна форма проведення репетиції є найскладнішою. Вона приносить позитивні результати лише тоді, коли заняття правильно організовані.

Вивчення твору – це дуже велика і складна робота. Вона повинна

проводиться керівником завчасно – до репетиції. Аналізуючи твір, керівник усвідомлює його побудову (форму), гармонію, виділяє тематичний матеріал, сольні епізоди, встановлює ритмічні особливості, зазначає динамічні та агогічні відтінки, штрихи тощо. На жаль, деякі керівники недооцінюють роль цієї домашньої підготовки, а тим часом вона зумовлює всю подальшу роботу над твором.

Вивчення партитури починається з вивчення нотного тексту і прослуховування музики. Необхідно спочатку накопичити уявлення, осмислити твір в цілому. Після знайомства з твором в загальних рисах починається його детальний розбір. Перш ніж приступити до репетицій, необхідно відкоригувати партитуру, бо в неї можуть вкратися помилки (невірні ноти, невиврачені штрихи, знаки альтерації і т.д.).

У практиці застосовуються такі види оркестрових репетицій:

- робоча (перший етап вивчення музичного твору);
- прогонна (проводиться для вирішення окремих завдань, пов'язаних із покращенням якості звучання, встановлення темпу, динаміки, збалансованості звучання).

Репетиційна робота є найбільш трудомісткою і тривалою. Перш ніж приступити до репетиції з усіма учасниками ансамблю, керівник повинен виявити ступінь підготовленості кожного музиканта і визначити його місце в ансамблі. Особливо молодшим учасникам доводиться роз'яснювати роль кожної партії, бо всі хочуть грати тільки першу партію (тему).

Заняття не повинні бути формальними. Якщо це учні молодших класів і вони тільки знайомляться з роботою в колективі, необхідно підбадьорити дитину, дати зрозуміти, наскільки важливо, щоб саме її партія прозвучала в ансамблі. Для цього можна зіграти з учнем разом його партію і тоді він відчує значення своєї участі в колективному музикуванні. Дуже важливо підтримувати хороший настрій і працездатність музикантів. Необхідно пам'ятати, що робота в колективі для молодших учнів набагато важча, ніж індивідуальна робота з викладачем на уроках по спеціальності. Тому

потрібно робити маленькі перерви в заняттях, під час яких можна повідомити інформацію про автора вибраного твору, дати прослухати запис твору у виконанні професійних музикантів (якщо це можливо), або зіграти твір сольо на інструменті у супроводі нескладного акомпанементу.

Керівник повинен піклуватися і про загальний музичний розвиток оркестрантів. Можна порекомендувати повідомлення на репетиціях про останні новини музичного життя, анонсувати концерти і запросити до їх перегляду. Слід із самого початку вказати учасникам колективу, що вони зобов'язані самотійно працювати над своїми партіями вдома, нерозраховуючи тільки на репетиційну роботу. Якщо при розучуванні твору окремих оркестрантів або груп виникнуть труднощі, необхідно влаштувати індивідуальні заняття чи заняття невеликими групами (1-2 партії, 1-3-я і т.і.).

Під час репетиції з оркестром треба домагатися єдиного ритму і нюансування. Якщо сольне виконання допускає індивідуальне трактування виразних засобів твору, то ансамблева гра вимагає від усіх музикантів повної однастайності. Часом керівник стежить лише за тим, щоб нотний текст був правильно зіграний, а на фразеологію, штрихи, динаміку звертає мало уваги. А ці складові музичного твору в подальшому стають найбільшою запорукою яскравого виконання. Важливо також правильно збалансувати звучності, тобто виділити основне (насамперед мелодію) і знайти відповідне звучання для інших елементів музичної фактури. Часто композитори виставляють в партитурі одне і те ж позначення динаміки для всіх інструментів, не рахуючись з тим, що сила звучання у різних інструментів різна. Особливо це стосується змішаних складів оркестру (акордеон–баян), де інструменти тембрально не співпадають. Завдання керівника – домогтися рівноваги в звучанні при допомозі реєстрів на акордеонах, а також динамічно приглушивши другорядне, виділити основне.

Як правило, твір програється з початку до кінця в повільному темпі. Якщо він не представляє з технічної точки зору труднощів і нотний текст учасники ансамблю добре засвоїли, доцільно відразу звернути увагу на

основні мелодичні лінії, підголоски, найбільш важкі місця. Після першого знайомства починається детальний розбір твору; якщо колектив не дуже сильний, аналіз п'єси проводиться невеликими частинами. Під час вивчення твору, «доведення» його до певного рівня виконавської майстерності, намічаються і технічні прийоми, які допомагають більш повному втіленню авторського задуму. Досвід показує, як важливо встановити для всіх виконавців єдине відчуття початку і закінчення фрази, динаміку, темпові відхилення вже на початку репетиційної роботи.

Керівник повинен виявити в кожному окремому випадку головне і другорядне, встановити «звуковий баланс» в оркестрі. Дуже важливо навчити колектив «дихати», а для цього частіше говорити про фразування, будову музичних фраз, кульмінацію твору. У процесі роботи доцільно привчати учасників оркестру грати єдиним штрихом, вміло користуватися міхом, який для виконавця є своєрідним смичком. У початковому періоді розучування твору важливу роль відіграє правильний підбір аплікатури для найбільш важких технічних місць. Наприкінці репетиції підводиться підсумок виконаної роботи, аналізуються помилки та їх причини, дається завдання додому і повідомляється план наступної репетиції.

Учасники оркестру по-різному сприймають процес розучування. Завдання керівника полягає в тому, щоб домогтися єдиного емоційного настрою, єдиного ставлення до справи, привчити членів колективу поважати один одного під час репетиції (слухати не тільки себе, а й інших). Робота дитячого колективу має свої особливості. Відомо, що увага дітей відрізняється від уваги дорослих, так само як і сприйняття музичного матеріалу. Складність роботи керівника полягає в тому, щоб, змінюючи форми і ритм уроку (репетиції), не допускати ослаблення уваги всіх учасників. Іноді керівники в гонитві за обробкою якоїсь, може і важливої деталі, посилено і довго домагаються результату від однієї групи, абсолютно забуваючи про решту учасників ансамблю. У таких випадках результат відразу позначається: діти починають нудьгувати, розмовляти, між собою, і,

головне, втрачається необхідний тонус роботи, порушується творчий пульс занять. Тому в дитячому колективі важливо чергувати різноманітні варіанти проведення репетицій; поряд з роботою з окремими виконавцями над деталями і важкими місцями, слід програвати великі частини твору всім складом. Особливо важливо привчити дітей працювати над своїми партіями вдома, точно виконуючи завдання керівника по відповідності в аплікатурі, штрихам і нюансам. Такий метод набагато прискорить ріст і розвиток ансамблю.

Висновки. Підводячи підсумок вищесказаного, потрібно зазначити, що робота з дитячим оркестром потребує від керівника не тільки високих професійних компетентностей, але водночас і організаторських здібностей, і знання дитячої психології, і великого бажання досягти хороших результатів разом зі своїми вихованцями.

Список використаних джерел

1. Пригода В. Основні форми та методи роботи керівника дитячого оркестру. Бібліотека. Музичне мистецтво. // URL:<https://naurok.com.ua/vistup-na-pedagogichniy-radi-organizaciyni-osnovi-roboti-dityachogo-orkestru-76856.html>
2. Савченко С. Організаційні основи роботи дитячого оркестру. Бібліотека. Музичне мистецтво. // URL: <https://naurok.com.ua/vistup-na-pedagogichniy-radi-organizaciyni-osnovi-roboti-dityachogo-orkestru-76856.html>

Солод Ельвіра,

викладачка Глобинської дитячої школи мистецтв,

Мохонько Ася,

викладачка Глобинської дитячої школи мистецтв (м. °Глобине)

ІСТОРІЯ СТИЛІВ ФОРТЕПІАННОЇ МУЗИКИ

Анотація. У статті наведено загальний огляд історії фортепіанної